

dlake kakor smo mi; mora znati več, kot hruške peč'!“ — „Kaj? — pravi rokomavhar — „jez jo imam, in sem tudi kos škrate ukrotiti. Dobite cerkveni ključ, dvoje novih sukinj, dvoje rijuh in 50 rajnškov srebernega dnarja. To vse se bo cerkvi darovalo“. Možaki, spoznavši, da mu je resnica, so se jeli bolj skrivaj pogovarjati, da bi se po selu reč ne razglasila, in mignejo si, da hočejo vsak na svoj dom spat iti. Kerčmar jim na tihem naglo vse potrebne reči vkupaj spravi, in odrinili so, da duša ne vé kamo. — Bilo je pozimi, če se še prav spomnim, leta 1818, in sneg so do pasa gazili. Pridši do cerkvenih vrat, jih s ključem odpró. Rokomavhar pravi: „perva dolžnost je, da stopimo molit in prosit za srečo sv. Miklavža“. Po molitvi ukaže rokomavhar rijuhe, suknje in dnarje, zraven pa tudi še nekaj žegnanih reči, pod zvonik na zaklad (šac) položiti. Potem vzame velik kovašk ogel, in naredí po cerkveni steni toliko križev, kolikor je zbranih mož bilo. Pred vsaki križ postavi enega moža in vsakemu ukaže terdo, pri miru stati in se ne na levo ne na desno ganiti. Potem je nekako mermranje in rotenje počel tako, da je bila groza možakov in so se straha tresti začeli. Rokomavhar pravi: „grozno ste plašni ljudjé! kaj mi je storiti? Ako bi utegnil kdo pri kaki prikazni od straha z rokami mahati, bi ne bilo napčno, da vam roke terdo na herbtu povežem“. Na vse to jim še zapové vsakemu pred svojim križem stati. „Jez pa pojdem trikrat okoli cerkve škrate rotit, in kadar pod lopo (zvonik) pridem, mora vsak pod križ z nosom potegniti, in naposled tako, da se bo kri pokazala in na zidu kervavi križ poznal. Kdor tega ne stori, gorjé mu“. — Rokomavhar gré res trikrat okrog cerkve. Naposled cerkvico sv. Miklavža lepo zaprè, oberne ključ, pobere rijuhi, suknji in 50 forintov, pustí možake zvezane in zaperte v cerkvi sv. Miklavža in jo potegne rakom živžgat.

To se je zgodilo neki četrtek večer. V saboto popoldan cerkovnik (mežnar) ključa išče, da bi šel k prazniku zvonit, pa ga po nobeni ceni najti ne more. Nazadnje sekuro vzame, in misli v cerkev zlomiti. Pridši najde ključ v cerkvenih vratih, odprè in v svoj čud možake vse izstradane, žalostne in revne dobí. Roke so imeli tako terdo na herbtih zvezane, da si eden drugemu niso mogli pomagati; vsak pa tarčo na nosu. Mežnar zagleda černe in kervave križe po cerkveni steni in vès začuden poprašuje, kaj to pomeni. Možje spoznajo svojo neumnost in ga prosijo lepo, da bi nikomur te zgodbe ne razodel. Al kaj pomaga, ker je vendar zamolčati ni mogel!

Smeha je vredno, pa žalostno je, da po kmetih ljudjé radi vsakemu vlačugarju vero stavijo in se zapeljavati dajo.

Pritepe naj se tak vlačugar kamor hoče, ga je treba zgrabiti in do gosposke odgnati. Ne nastavlajte potepuhom ušes in kmali bodo nehali vas za nos voditi. Toliko vam še za sklep povém, ako bi vsi rokomavharji takole z bebcí ravnali, ko ta slednji, da bi norcem roke na herbtih zvezovali, jim pečate na nosove natiskovali, bi malo bedakov na svetu več bilo. — Bog daj bebcem pamet!

Takošnih zgodovin imam še dosti v glavi; al te-le naj bodo v spomin, da bi revni ljudjé po samotah se vprihadnje bolj takih sleparjev varovali!

J. M.

## Kratkočasno berilo.

### Žalostna prememba.

(Povestnica.)

Ko se gré iz malega mesta J\*, se pride, preden se v lepi terg J\* dojde, na neki hrib, kjer se vidi velika in krasna planjava krog in krog. Tudi jez sem se čudil lepoti tega kraja, ko sem pervikrat tú sem došel; tudi jez sem radosten zaklical: Zares lepa si nam naša domovina, vredna, da te ljubimo!

Ker na tem hribu stoji čedno sêlo s prijazno kerčmo pri cesti, nisem nikoli memo šel, da bi se ne bil tukaj enmalo odpočil in nekoliko okrepčal; v kerčmo sem pa že tudi zavoljo tega rad stopil, ker Jelica, zala hčerka gostin-

čarjeva, je bila tako beštra, tako priljudna in tako pridna, da je človeku serce veselja plesalo viditi to punciko. Oblečena je bila po domače, in kar je imela na sebi, bila si je večidel sama naredila.

Nekega dné me opravila spet v ta kraj pripeljajo. Stopim v izbo, pa zagledam Jelico prijazno se pogovarjati z nekim fantom, ki je za mizo sedel. Ko se jez na drugo stran mize vsedem, izpije oni mladeneč svojo kupico vina, vstane izza mize, me pozdravi, pa gré; Jelica ga spremi do dvorišča.

V tem pride v izbo kuharca, ženska že priletna, in jo pobaram, kaj da tako prijazno Jelično govorjenje z unim fantom nek pomeni?

„Mladost je radost“, mi odgovori; pa Matiče (tako je bilo mladenču imé) je tudi tako priden in pošten, da ga nima para. Ko je nekoliko let v šolo hodil in se naučil, kar je kmetu potrebno, so ga starši, Bog jim daj večno luč! iz šole na dom vzeli, ker niso bili v stanu, ga v višje šole pošiljati. Ko je fant odrastel, ni le pri vsem pomagal starišem, temuč začne tudi kupčevati s tem in unim, in ker si je pri tem marsikak goldinar ulovil, je pomagal poplačevati dolgove starišev, in ker je v vsem varčno ravnal, si je toliko prihranil, da je zamogel hišo lepo popraviti. Akoravno so mu stariši pomerli, se vendar prav srečno vede in če Bog dá, da se bo z Jelico oženil, jima bo šlo dobro tudi za naprej, ker naš oče \*) imajo edino to hčerko, bo tedaj enkrat vse premoženje Jelično“.

Zdaj pride v izbo Jelica, in ko jo tudi nekaj poprašam, ji zalije rudečiča obraz, se oberne h kuharci, ji požuga in reče se posmehovaje: „kaj ne, da si spet svoje serce enmalo olajšala? Čakaj, čakaj! ... moram pogledati, kaj se godí v kuhinji, ... in smuk! odšla je ko pticek.

\* \* \*

Komaj je prešlo leto, pridem spet na hrib, — al izba ni bila več tako lepa ko pred to leto; tudi nebó je bilo ta dan oblačno, in sam ne vém, kaj je bilo; speklo me je v serce, ko stopim v izbo in ne vidim Jelice. Iz zdravne sobice pride kerčmar z bledim prepadenim obruzom, da se ga vstrašim. Na vprašanje: kje da je Jelica, me komaj pogleda, stisne rame pa gré. Zdaj se mi približa kerčmarica; nagovorim jo in jo vprašam, je li Jelica morebiti umerla?

„Umerla! — mi odgovori — „ah, bolje bi bilo za-njo, ako bi bila umerla, al — —“ in odide.

Na to stopi v izbo kuharca, ktera mi je preteklo leto ljubezen Jelice razodela. Vpraša me, kaj da želim, jésti ali piti? Radoveden zvediti, kaj se je v ti hiši zgodilo, jo poprašam le po Jelici. Migne mi pa me pelje v bližnjo sobico, in — o Bog mogočni! na postelji sedí mlada deklina, blede, z izpuljenimi lasmi v rokah; serpi pogled je razodeval, da reva je ob pamet. Prestrašil sem se, da sem se tresel kakor šiba, viditi takošno spremembo v enem letu. Ko me ona zagleda, se mi namuza, pa zavpije tako strašno, da me spreletí po vseh kostéh, potem mi z milim glasom reče: „Da, da, gospod fajmošter, danes bo prišel, mi bo venček prinesel za svatbo, da bova šla stanovat v mesto — veliko mesto; imela bova lepo, veliko poslopje; lepe velike sobe, pa lep vertič in lepe, prav lepe cvetice bodo v njem rastle, in — —“ in na to se jokati začne, da mi je hotlo serce skoperneti. Za nekoliko časa pristavi: „O gospôda, brezdušna gospôda! o prekl—!“

Akoravno mi serce ni premehko, se vendar nisem mogel solz vzderžati. Ko iz sobe te spet v veliko izbo stopim, mi kuharca pravi: „Glejte, gospod, taka se godí na svetu. Jelica, akoravno pridna in pametna, ni bila brez nekoliko napuha, napuh pa je in ostane vselej pregreha. Nekaj dni potem, ko ste vi lani odšli, je prišel iz mesta neki škric in je začel se prilizovati Jelici; ona ga izperva ne poslušá; ko pa ta nesrečni človek le večkrat sem zahaja in se ji zmiraj bolj prilizuje in ji zlate gore obela, jo pre-

\*) Pri Slovencih je še lepa navada, da služabniki pravijo svojim gospodarjem oče in mati. Pis.

moti, da je od dné do dneva merzlejša do Matica. Matiče jo svari, ji razklada goljufije sveta, — al vse zastonj; enkrat mu celó reče: „ker tako lepo pridigovati znaš, zakaj nisi pridigar ampak le kmet; in ker ti tako živo razkladaš hudobije sveta, mi to naznanja, da si s hudobijami dobro znan“. — Matiček jo žalosten pogleda in pravi: „Ne boj se ne, ti ne bom več pridigoval, ali serce mi hoče počiti, ko te slišim tako govoriti. Z Bogom tedaj! Ogrenila si mi moje življenje; bodi srečnejša ko jez“. Ona pa se mu le smeja. Matiče je še večkrat sem prišel, al njegovi dohodi so bili toliko redkeji, koliko bolj pogostoma so bili prihodi zvitega gospodalina. Za nekoliko tednov je bilo lice Jelčno že obledelo, in večkrat sem jo videla skrivaj jokati, ker tudi preterganega škrica iz mesta ni bilo več viditi. Za nekoliko mescov — oj nesreča! — mrtvo dete leži koj za vratami pokopališča, in Jelica je pamet zgubila. Oj, da bi jo gospod Bog skoraj vzela!“

Tako je razodela kuharca žalostno prigodbo. Lahko si bravec sam misli, zakaj in kako je vse to prišlo.

Slišal sem pozneje, da Jelice ni več in da tudi nje oče je umrl; samo nje mati še živi in prosi Bogá, da bi jo rešil britkost tega življenja.

Jez pa se od tega časa ogibujem tistega hriba, kjer je eno leto prineslo toliko nadlog čez poprej pošteno hišo.

J. Kuk.

### Ozir na istrijsko Primorje.

Marsikteri popotnik se čudi, kadar pride v naše Primorje, vidivši toliko golega skalovja pa le malo trave, njiv, tersa in drugega drevja, kako da mora tukajšni narod živeti. Ako bi pa on premislil, da naš najbližji ljubi sosed, to je, slano morje je tisti dobrotnik, ki nam oskerbuje tiste široke in dolge travnike in njive, na katerih se večidel Primorci trudijo, sejejo in dostikrat obilno nažanjejo, bi se mu oči odperle in bi se ne zavzel nad hišno snago teh stanovnikov, nad njihovo lepo kuhinsko in mizno posodo in na njih snažno (posebno nedeljsko) oblačilo memo drugih, od morja oddaljenih bratov, kateri so goli revčiki, ako jim terta ne rodi.

Široko morje tedaj je prvo upanje in veselje naših zalih mladenčev, kateri se že od 12. leta svoje starosti radi in brez straha po njegovih bučečih valovih spusté si živeti in sreče iskati in sebi in domačim na noge pomagati, dokler ženske in starci dobro in pošteno obdelujejo perišče zemlje za vsakdanje potrebe, in kar jim primanjka, dobivajo iz morja od svojih pogumnih in pridnih možakov.

Ni boljšega zaslužka in dobička, kakor je na morji. Kdo nanese več zlata in srebra kakor one strašno velike ladije, ktera ena sama more tisoč in tisoč centov žita ali drugega blaga eno pot iz ene dežele prenesti v drugo, od ktere edine ladije se, Bog zna, koliko ljudi živi.

O turško-rusovski vojski si je tudi naših hrabrih mornarjev (gospodarjev in hlapcev) v kratkem času tako pomaglo, da je čuda. Nimajo naši junaki straha ne premeriti črnega morja, ne podati se v daljno Ameriko in zlataplodno Kalifornijo, iz ktere ne pridejo prazni, ampak marsikteri vsi živi rumenih penozov. J. Sajovec, Cerkljančan.

### Novičar iz raznih krajev.

Po telegrafnem naznanilu kolonskih novic so cesar 25. t. m. dovolili napravo koroške železnice; družba za napravo te železnice, na ktere čelu gosp. Oppenheim iz Kolonije (Köln) stoji, je spolnila vse za to početje potrebne pogodbe. — Mnogo vinorejcev v Lombardii, ki so zavolj tertne bolezní v letu 1854 in 1855 veliko škodo terpele, je prosilo za povračilo zemljišnega davka; po vikšem ukazu se je zatega voljo v Milani ustanovila komisija, ktera je imela presoditi, kolikšno naj bode to povračilo, in ta komisija je dokončala zdaj svoje delo in je izgovorila, da vsem soseskam skupaj naj se poverne 1 milijon in 706.146 lir

(laška lira je naša dvajsetica). — V malo dnéh se včasih veliko spremeni. Zadnjič smo rekli, da politika miruje; tudi danes ni nikjer vojske, al neko čudno pričkanje se je vnelo med francozkimi in angležskimi novicami, ktero očitno kaže, da edinost med Francozi in Angleži, ki je posiljena hči turško-rusovske vojske, ne bo stara mati. Znano je, da na Angležkem smejo novice svobodno pisati, kar hočejo, in, ker se na Francozkem ne manjka napák, so marsikaj ostro pretresle, kar žali cesarja Napoleona in njegovo vlado. Ze večkrat so francozki časniki zavoljo te angležke prederznosti porenčali, te dni pa je sam vladni list „Moniteur“ to, kakor pravi „zaničevanja vredno početje“ togotno okregal in zažugal, da „bi utegnulo zaupanje med francozko in angležko vlado spodkopati in razdreti edinostvo dvéh narodov, katerih zveza je naj gotovše porožstvo za mir sveta“. „Na rahli nitki mora že viséti zveza francozko-angležka“ — so rekli Parižani sami, ko so osupnjeni brali „Moniteur-ja“; al še vse huje ropotajo sedaj angležki časniki, in berž ko ne bo kmali očitno, kar je sedaj še na tihem, namreč, da je zveza med angležko in francozko vlado raztergana; saj se že vé, da ste si te dve vladi v večjem delu politiških zadev popolnoma navskriž, tako, na priliko, zastran Moldave in Vlahije, zastran Bolgrada, Kačjega otoka, Suezkega kanala itd. Čudno je tudi to, da je francozki vladni časnik unidan sošteval svojo armado in povedal, koliko je je padlo v vojski, pa da je je še 600.000 na nogah in vsaki dan za vojsko pripravljene. Kaj ima to pomeniti? ali je kazálo varstva miru ali moči v vojski? — Stan napolitanskih homatij je sedaj ta-le: angležki in francozki poslanec sta zapustila Napolj, vojne ladije stojé v Malti in Toulonu in čakajo kaj bo, kralj napolitanski pa se ne gane. — Tri francozke novice so zadnjič terdile, da turška vlada terja, naj avstrijska armada zapusti Moldavo in Vlahijo, angležko brodovje pa černo morje, — al da vse to ni res, že vdrugeč ponavlja avstrijski vladni list „Oesterr. Correspondenz“. — Stan Neuenburške homatije je danes ta-le: Pruska vlada terja od Švajce: naj spusti najprej vjete, potem se hoče dalje pomeniti zastran Neuenburga; — Švajcarji pa pravijo: naj pruska vlada se odpové vsega gospodstva v Neuenburgu, potem pa bomo spustili vjete. — Turški sultan je še zmiraj v veliki zadregi zavolj prečastnega reda „hlačnega traka“, ki mu ga je kraljica angležka podelila. Kdor ta red sprejme, mora na sv. pismo priseči in v tem se s perjanico pokriti; v svetinji tega reda pa je križ in podoba sv. Jurja. Sultan, čeravno naslednik preroka Mohameda, se je udal v to, da se hoče pokriti s perjanico in si pripeti svetinjo, in angležka vlada je dovoljna s tem, da sultan priseže na koran namesto na sv. pismo, — al v besedah prisege se ne morejo zediniti: sultan ne more po kristijansko priseči, Angleži pa nočejo drugač, — in tako visí ta reč.

### Na grobih.

Blagor mu, ki se spočije,  
V černi persti v Bogu spí!  
Lepše solnce njemu sije,  
Lepša zarja rumení.

Žezla, palice beraške,  
Kdo med temi zbiral bo?  
Krone, krila siromaške,  
Komu mar je tû za to?

Tiha zemlja ga ne drami,  
Strasti ne buči vihar,  
Bratoljubja sveti plami,  
Greje ga ljubezni žar.

Krije vse odeja ena,  
Reveže, škerlatnike;  
Zgrinja travica zelena  
Vsem enake pertiče:

Britke tuge, bolečine,  
Duhomorni trop skerbí,  
Žalovanje grenko mine,  
Potok solz se posuší.

Da trobenta bo zapéla  
In pretresla grobe bo,  
Vrela bode družba céla  
Pred okó Sodnikovo. —

Ne slepi rumeno zlato,  
Čast, ime, naslov in stan;  
V černi zemlji je verstnato.  
Kar rodil je beli dan.

Blagor mu, ki se spočije,  
V černi persti v Bogu spí!  
Lepše solnce njemu sije,  
Lepša zarja rumení.

Cegnar.